

Nr 292.

Av herr **Spångberg m. fl.**, *angående lagstiftning om rätt att företaga abort.*

Vid 1921 års riksdag genomfördes i enlighet med då framlagd proposition en avsevärd sänkning av de straffsatser, vilka ditintills vore gällande för fosterfördrivning. Att detta var att betrakta som ett framsteg, äro vi villiga medgiva, men vi hava dock, särskilt med hänsyn till vissa yttranden såväl i sakkunnigas utlåtande som i all synnerhet i utskottets motivering till de då genomförda lagändringarna, förväntat att här ifrågavarande lagrum skulle underkastas en ytterligare omarbetning dithän, att lagens innehåll mer komme i samklang med det folkliga rättsmedvetandet. De yttranden, vilka vi med ovanstående avse, är dels följande utdrag ur utskottets motivering: — »Utskottet har vidare, i samband med behandling av de föreslagna straffnedsättningarna för fosterfördrivning, även dryftat frågan om straffbarhet över huvud av fosterfördrivning, företagen av kvinnan själv, eller, med hennes medgivande, av annan.

I detta hänseende lär, enligt svensk rätt, straffrihet inträda allenast om det under rannsakingen styrkes, att det för att rädda moderns liv eller för att undanröja en allvarligt hotande fara för hennes hälsa befunnits nödvändigt att avbryta havandeskapet. Däremot torde kvinnan ej gå fri från straff, om hon exempelvis söker fördriva sitt foster, sedan hon blivit havande till följd av våldtäkt, eller förövar sådant brott under trycket av ett svårt socialt eller ekonomiskt nödläge.

Frågan huruvida och i vad mån lagen bör uttryckligen stadga straffrihet för dylika ömmande fall kan enligt utskottets förmenande icke avgöras utan en ingående och allsidig utredning. Med hänsyn till räckvidden av ifrågavarande spörsmål samt den stora vikten ur social synpunkt av att detsamma med det snaraste bringas till en tillfredsställande lösning, har utskottet emellertid velat i detta sammanhang uttala som ett önskemål, att vid den fortsatta revisionen av 14 kap. strafflagen frågan om fosterfördrivnings straffbarhet i hela dess vidd upptages till prövning» och dels följande yttrande i sakkunnigas utlåtande: »Uppenbart är att hela frågan om lagens förhållande till fosterfördrivningen bör, så snart ske kan, från grunden underkastas en sorgfällig om-

prövning». Vi dela till fullo utskottets och sakkunnigas uppfattning, att *dena fråga med det snaraste bör bringas till en tillfredsställande lösning.*

Att nu gällande lagbestämmelser äro föråldrade och att desamma böra underkastas en genomgående omarbetning torde vara en allmän uppfattning. Någon historisk redogörelse för samhällets ställningstagande till frågan om fosterfördrivning torde här icke vara nödvändig, så mycket mindre som dylik inför riksdagen lämnades i samband med ändringsförslagets genomförande år 1921.

Det torde vara ett faktum att gällande straffbestämmelser rörande fosterfördrivning tillämpas allenast i ytterst ringa omfattning i förhållande till antalet begångna förseelser. I förutberörda sakkunnigeutlåtande säges i detta hänseende: »Det visar sig nämligen, att, sådan lagen nu är, åtal och fällande dom, såvitt saken rör den fosterfördrivande kvinnan själv, endast i få fall årligen förekomma *i trots av fosterfördrivningsförbrytelsens veterliga vanlighet.*» Att någon nämnvärd förändring i proportionen emellan begångna och åtalade fosterfördrivningar skulle uppstått efter strafflindringens genomförande, saknas anledning att antaga.

Detta framgår även bl. a. av följande utdrag ur årsberättelse för allmänna barnbördshuset i Stockholm åren 1913—24, utgiven av Hj. Forssner och Per Wetterdal. Det hänvisas här bl. a. till en tabell, som upptager aborterna, beräknade i procent på antalet gifta och ogifta vårdade för varje år, och som utvisar, att »hos de gifta ökades procenten aborter från 8.9 % år 1913 till 21.2 % år 1919, varefter de avtagit och återgått till 8.5 % år 1924. Hos de ogifta inträffade en likartad stegring från 9.4 % år 1913 till 28.4 % år 1919; avtagandet har däremot hos dessa icke ägt rum med samma hastighet utan procenten aborter håller sig alltjämt avsevärt högre än det förut varit.» Angående stegringen just omkring 1919 räcker det säkerligen att erinra om, att nämnda år utgjorde ett av de svåraste kris- och dyrtidsåren och man kan utan tvivel i detta förhållande finna orsaken till stegringen.

Beträffande den höga procenten aborter säges vidare: »Ett betydelsefullt orsaksmoment till detta förhållande ligger helt visst däruti, att kriminellt framkallade aborter i Stockholm numera äro mycket vanliga, vilket belyses av en undersökning, som av doktor Richter utförts på professor Ahlströms avdelning å allmänna barnbördshuset. Under tiden september 1920—april 1921 tillfrågades alla kvinnor, som intogos för missfall och som vid inkomsten hade mer än 38 gr. om de hade låtit framkalla missfallet. Av 107 sådana kvinnor voro 57 ogifta och 50 gifta. *Alla erkände sig hava framkallat eller låtit framkalla missfallet.*

För antagandet att fosterfördrivning under ifrågavarande tidsperiod blivit allt vanligare, tala ock erfarenheterna», säges det vidare i årsberättelsen. Av en annan tabell framgår »den betydande stegringen av de vid inkomsten infekterade fallen; 20 % år 1913 mot 48 % år 1924. Av de 1,709 infekterade aborterna fingo 175 svåra septiska komplikationer och 52 avledo».

Av ovanstående citat ur allmänna barnbördshusets årsberättelse framgår med all tydlighet två fakta: 1) att fosterfördrivning förekommer i ganska stor ut-

sträckning i Stockholm samt 2) att allmänna barnbördshusets läkare trots sitt eget påpekande av »kriminella» aborter likväl icke anse dessa fosterfördrivningar falla under strafflagens tillämpning. Dessa läkares stora kvalifikationer inom sitt område gör, att deras uppfattning om de på barnbördshuset omhändertagna fallen bör tillmätas en synnerligen stor betydelse.

Fosterfördrivningens »veterliga vanlighet», som konstaterats, giver således vid handen, att straffhotet i förevarande fall saknar betydelse såsom återhållande faktor. Vetskapen om att allenast en bråkdel av överträdelserna av fosterfördrivningsbestämmelserna beivras, liksom den allmänna kännedomen om svårigheterna att anskaffa nödig bevisning för den eventuellt åtalades ansvarsfallande gör, att kvinnan hellre utsätter sig själv för straffrisken än skaffar ett barn till världen, vilket hon ej kan ge ens den allra nödvändigaste omvårdnad.

Däremot har straffhotet och handlingens kriminalisering en annan, ur samhälllig synpunkt farligare betydelse. Vore fosterfördrivning tillåten handling, skulle den kunna utföras under för kvinnan och hennes hälsa betryggande omständigheter av därtill kompetent person. Under nuvarande förhållanden, då läkarkåren i regel vägrar sin medverkan, nödgas den hjälpsökande, ekonomiskt dåligt ställda kvinnan att vända sig till sådana abortörer, vilka icke äga de kunskaper och medicinska insikter, som äro nödiga för att fosterfördrivning skall bliva relativt riskfri. Av detta följer att kvinnan härigenom utsättes för en synnerligen allvarlig fara att genom abortörens oskicklighet ådragas allvarligt men på grund av behandlingen.

När fosterfördrivningsfall komma under rättslig prövning är orsaken härtill i regel att kvinnan, som undergått behandling i fosterfördrivande syfte, såsom en följd av behandlingen ådrager sig allvarlig skada, oftast uppkommen av abortörens oskicklighet. Direkta angivelser till polismyndigheterna, grundade enbart på angivarens uppfattning att en straffvärd handling, vilken bör komma under åtal, föreligger, torde vara ytterst sällsynta. En ekonomiskt välsituerad kvinna, som vill undgå att bliva moder, kan utomlands, och även inom landet, för fostrets avlägsnande anlita sakkunnig abortör, varvid riskerna för handlingens upptäckt genom tillstötande komplikationer i synnerligen hög grad förringas. De fattiga kvinnorna däremot äga icke denna möjlighet. Det är otvivelaktigt en av orsakerna till, att man i kriminalstatistiken kan erfara, att det överväldigande antalet för fosterfördrivning straffade kvinnor tillhör de fattigare befolkningslagren. Man har alls ingen anledning antaga, att överklassens kvinnor icke i minst samma proportion som arbetar- och medelklassens underkastar sig fosterfördrivning. Tvärtom kan påvisas att barnantalet inom de s. k. högre klasserna är färre än inom proletär- och medelklasskretsar. Även om kännedomen om antikonceptionella medel är mer utbredd inom överklassen, talar dock allt för, att procentuellt minst lika många fosterfördrivningar företagas inom denna samhällsgrupp som inom övriga. Den enda skillnaden är, att överklassens kvinnor av kända skäl icke löpa samma risk som de fattiga kvinnorna att dragas inför domstol. En följd av nu senast angivna omständigheter blir, att strafflagsbestämmelserna mot fosterfördrivning i realiteten verkar som en klasslag.

Vi anse det vara riktigt, att fosterfördrivning, utförd av därtill kompetent person, må, under förhållanden, som i förordning närmare bör angivas, betraktas som tillåten handling. Inom ramen av denna förordning bör uttryckligen fastslås, att varje kvinna, gift eller ogift, äger bestämma, huruvida hon vill bliva mor eller ej. Icke minst gäller detta, då en kvinna genom våldtäkt blivit havande och riskerar ge livet åt ett barn, belastat med ärftliga sjukdoms- eller kriminalitetsanlag. Det nuvarande samhällssystemets ekonomiska struktur ger icke heller varje barn den omvårdnad och uppfostran, som dock bör vara varje människas rättighet. Givetvis är icke fosterfördrivning något önskvärt i och för sig och det innebär ingen som helst propaganda för fosterfördrivning att yrka straffbestämmelsernas upphävande. Fosterfördrivningsfrågan löses självfallet icke endast genom straffbestämmelsernas slopande, utan därtill behöves även effektiv upplysning på det sexuella området för förekommande av icke önskat havandeskap samt synnerligen omfattande sociala och ekonomiska skyddsåtgärder för moder och barn, skyddsåtgärder som det borgerliga samhället hittills ej visat sig mäktigt genomföra.

I en av kommunistiska riksdagsgruppen vid 1927 års riksdag väckt motion med ovanstående motivering föreslogs, att regeringen måtte skyndsamt låta verkställa utredning om, under vilka villkor företagande av abort må vara tillåtet samt att förslag till sådan lagstiftning och sådana ändringar av strafflagen föreläggas riksdagen.

Första lagutskottet, som tillstyrkte den föreslagna utredningen, anförde i utlåtande därom bl. a.:

»I likhet med vad utskottet år 1921 uttalade, finner utskottet önskvärt, att frågan om fosterfördrivnings straffbarhet i hela dess vidd upptages till prövning. Enligt utskottets mening är det av vikt att detta spörsmål göres till föremål för en ingående och allsidig utredning. Beträffande tidpunkten för utredningens upptagande kan utskottet med hänsyn till det ovissa läge, vari revisionen av 14 kapitlet strafflagen ännu befinner sig, och då förevarande fråga icke äger så nära samband med nämnda kapitel i övrigt, att icke en fristående behandling av frågan kan äga rum, ej nu förorda ett avvaktande av denna revision utan föreslår, att utredningen företages så skyndsamt som omständigheterna medgiva.

Vid undersökningen torde böra uppmärksammas de synpunkter, som framhållits av de förut omförmälda sakkunniga. Främst synes böra utredas huruvida det straffria området för fosterfördrivning genom ett eller annat uttryckligt stadgande låter sig närmare bestämmas eller om man bör stanna vid ett generellt stadgande, att domstolen må, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, kunna fria från straff. Bland de fall, där avbrytande av havandeskap skäligen synes kunna lämnas straffritt, — förutom här ovan omförmälda, att dylik åtgärd finnes nödvändig för att rädda moderns liv eller för att undanröja en allvarligt hotande fara för hennes hälsa — särskilt framhållas, att fostret avlats i våldtäkt eller att fostret på grund av moderns eller faderns sjukliga sinnesbeskaffenhet eller av annan orsak kan antagas vara abnormt. Om och i vilken utsträckning fosterfördrivning, som företages under trycket

av ett svårt socialt eller ekonomiskt nödläge, må lämnas straffri, är uppenbarligen en mycket ömtålig fråga, och utskottet tilltror sig ej nu att göra något närmare uttalande härutinnan. Slutligen vill utskottet betona att såsom en bland förutsättningarna för att fosterfördrivning må lämnas straffri bör i regel gälla, att ingreppet sker i början av havandeskapet.»

Vid ärendets behandling i riksdagen stannade kamrarna i olika beslut, varför frågan förföll för året.

Under det år som gått sedan frågan behandlats i riksdagen, har ett flertal upprörande fosterfördrivningsåtal ägt rum inom olika delar av landet. Det mest uppseendeväckande torde hava varit fosterfördrivningsaffären i Mölndal. Vid rannsakingarna i detta mål kom till synes, hur det i många, kanske de flesta fall, var nöden och fattigdomen, som drivit kvinnorna att inlåta sig på fosterfördrivning. Vidare bör nämnas det hårda straff som ådömts en barnmorska från Tureberg samt ett annat fall vid Östra Göinge häradsrätt. Också dessa som även andra fall visar, att de nuvarande straffbestämmelserna äro omänskliga och driver kvinnorna ut i elände och lidanden. De visa även nödvändigheten av ordnad sexuell undervisning och upplysning. Lagar som icke stå i samklang med de faktiska ekonomiska förhållandena och som förbjuder upplysning på ett av livets viktigaste områden böra i samhällets eget intresse omedelbart bliva föremål för genomgripande förändringar.

I anslutning till den vid föregående riksdag framförda motionen uttalade sig ett antal kända läkare, jurister o. a. i Folkets Dagblad Politiken. Vi citerar följande utdrag ur dessa uttalanden:

Professor Hjalmar Forssner (²⁷/₁ 1927): »Fosterfördrivning är en företeelse, som förekommer i alla samhällsklasser, fast man skall ej inbilla sig, att alla fall av fosterfördrivning bli uppmärksammade. Fosterfördrivning är mycket vanlig även bland de ekonomiskt lyckligt lottade i samhället, de som inte tro detta, ta storligen miste. Detta visar, att nuvarande lagparagrafer och deras straffsatser inte förmå nå fram till det mål till vilket man syftar. Det som ger hela detta problem dess oerhört stora, sociala betydelse är enligt min mening, att man inte kan förneka att det finns anledningar utanför de medicinska, som gör det moraliskt berättigat för en kvinna att slippa föda flera barn. Den som har sett en massa utpinade kvinnor, som släpar till det yttersta för att hålla ihop hemmet och sörja för en ganska stor barnskara, ej sällan icke blott utan hjälp av mannen, utan till och med trots mannen, nästan alltid hans superi, den kan icke undgå att erkänna, att nytt havandeskap, med åtföljande förlossning och nytillkommen baby i hemmet, blir den droppe, som kommer bägaren att rinna över och förstöra hela det årslånga arbete för vilket hon slitit och strävat. Ingen skall tro, att jag här framtagit ett undantagsfall, tvärtom förekomma sådana fall jämt och ständigt. För oss på B. B. berätta kvinnorna mycket ofta öppenlydligt både sina levnadsomständigheter och de åtgärder de vidtagit, och dessa historier stämmer en icke till att sätta sig till doms med några stränga, allmängiltiga rättskrav.

Det finnes därför enligt min mening rent sociala anledningar för att av-

bryta ett havandeskap, och jag är övertygad, att tidpunkten nu är inne, att samhället måste erkänna detta och handla därefter. I mycket stor utsträckning har den allmänna meningen i detta avseende strömkontrat. Jag tror, att man vågar påstå, att den nuvarande lagen icke uppbäres av ett allmänt medvetande, och därmed är den som alla andra lagar i själva verket undergrävd.

Det som dessutom är beklagligt och farligt är, att lagen icke avhåller kvinnorna från att låta avbryta sina havandeskap, men driver dem med detta handlande ut i hemlighetens snusk. Genom att läkarna för närvarande icke kunna befatta sig med denna fråga, gå sådana nödlidande mödrar, som jag just talade om, till fullständigt på området inkompetenta, såsom regel olegitimerade och någon gång även legitimerade fuskare, som ockra ibland rent upprörande på den stackars kvinnans nödläge. Och vad blir resultatet? Att vi årligen på B. B. ha massor av svåra infektionssjukdomar, som bryta ned kvinnornas hälsa för månader och i en avsevärd procent berövar dem livet. Nog ligger det något upprörande däruti, att en utsläpad moder, som söker slippa föda ännu ett barn för att kunna sköta om dem hon redan har, en mor, som således har en avsikt, som de flesta erkänner vara legitim, genom lagstiftningen drives hän till att söka förverkliga denna avsikt på ett sätt, som rycker henne bort från barnen och hemmet.

För mig råder således således intet tvivel, att motionens begäran, att denna fråga snarast upptages till en allsidig revision, är fullt berättigad.»

Författarinnan Frida Stéenhoff citerar ur en av sina broschyrer bl. a.:

»Lagstiftarna ha tydligen saknat all känsla för att kvinnan på grund av sitt moderskap kan bli uppoffrad genom en annans förbrytelse. Den med-ärvda köns slavmoralen spelar in här också och förringar kvinnans självbestämningssätt. Lagen dömer brottslingen, som förbryter sig på en kvinna, men genom att tåga ihjäl möjlig följd för kvinnan i visst hänseende, dömer den henne att bära denna följd. Detta är dock en brist på hänsyn, som är upprörande. Därmed underkännes medborgerlig frihet i en grad, som väl söker sin like.

Kan en svårare form av könsslaveri finnas än påtvingat moderskap? Som oförskyllt lidande slaktdjur få kvinnorna anförtro sitt liv åt de mest okunniga klåparhänder. Men hellre döden än det påtvingade barnet. Vad betyder ett sådant barn för en värnlös, svältavlönad kvinna? Det betyder att hennes egen tillvaro blir förstörd av en varelse, vilkens rätt till krav på henne allt inom henne förnekar.»

Doktor Anton Nyström säger (28/1 1927) bl. a.: »Preventivlagen har en fruktansvärd skuld i det försämrade tillståndet både när det gäller fosterfördrivning och de veneriska sjukdomarna. Okunnigheten i könsliga ting är mer fruktansvärd än någonsin, emedan vi läkare ej få som förr offentligen framträda och ge våra råd. Lex Thyren har så påtagligt befordrat både fosterfördrivning och könssjukdomar, och folk har blivit så okunniga, att de till och med tror att inköp av preventiva medel blivit olagligt. Kvacksalvarnas ingrepp bör givetvis vara straffbart och namnet fosterfördrivning får ej använ-

das om läkarnas terapeutiska eller medicinska ingrepp, vilka ha rätt att förekomma i vissa fall: vainsinne, syfilis, alkoholism, bäckenförträngning, ytterlig svaghet m. m.; fall då det vore en grymhet att hjälpa.»

Doktor Nyström anser vidare, att den nuvarande lagen inte har någon som helst återhållande verkan. Men många människor äro hänvisade att hjälpa sig själva eller har någon god vän som upplyser dem.

Advokat Eva Andén har bl. a. följande att säga (28/1 1927): »Den nuvarande lagen anser jag inte står i någon som helst proportion till förseelsen och leder inte till något som helst resultat. Den strider f. ö. mot rättsuppfattningen, visserligen icke sådan den är dokumenterad i det offentliga massrättsmedvetandet, utan sådant det är människor emellan, som obundna se på saken.

Man måste konstatera att *fosterfördrivning är oerhört vanligt*. Ej blott bland människor med svag karaktär utan även bland högt stående och moraliskt förstklassiga individer.

Men det är ytterligt få fall, som kommer inför rätten, sällan någon från de högre klasserna, utan det är fattiga stackare som åker fast. Därför är det intet tvivel om, att lagen sådan den tillämpas, är en klasslag.

Förutom det att lagen endast drabbar ett fåtal har den också det emot sig att den åstadkommer så oerhört mycket lidande. Många kvinnor lida oerhört, både kroppsligen och andligen av straffbestämmelserna, vilka göra dem räddhågade att gå till läkare och rädda för att söka ordentlig skötsel. Vad tjänar det då till? Det är omöjligt att ta bort företeelsen som sådan.

Enligt min uppfattning böra bestämmelserna i den nuvarande strafflagen tagas bort för kvinnorna och den som är dem behjälplig. Men däremot bör det vara ett mycket strängt straff för den, som direkt påverkar eller tvingar en kvinna till handlingen, som ju är synnerligen riskabel både för hennes liv och hälsa.

Däremot böra inga som helst åtgärder vidtagas mot kvinna, som själv önskar fosterfördrivning. Det är hennes ensak. Inte ens mannen bör ha något avgörande i sådana fall.»

Advokat Set Silow (28/1 1927): »Den vid årets riksdag väckta motionen om havande kvinnas rätt att få avgöra, huruvida hon vill påtaga sig moderskap, kan förväntas att från olika håll tilldra sig ett utomordentligt intresse. Man bör vara motionärerna tacksam för att de tagit upp frågan till offentlig behandling.

Enligt min uppfattning bör det vara kvinnans naturliga rätt att fritt avgöra om hon vill påtaga sig havandeskap eller ej. Den rena slumpen bör därmed ej ha något att skaffa. Inga andra inskränkningar i denna rätt bör förekomma än de, som betingas av hänsynen till folkhälsan.

Huru många levnadsöden skulle icke ha fått en lyckligare gestaltning, huru många individer hade ej kunnat besparas inträdet i livet, där deras tillkomst ur olika synpunkter endast betraktas såsom en olycka, huru mycken grymhet och kärlekslöshet hade ej kunnat undvikas, om en sådan rätt hade varit gällande.

Det är ej en dag för tidigt att våra straffbestämmelser för fosterfördrivning till grunden ändras. Att motivera bibehållandet av straffbestämmelserna för kvinnan, med hänsyn till ett befarat nedgående av folkmängden, kan ej vara berättigat och torde för övrigt i sådan avsikt meddelade bestämmelser snart nog visa sig ineffektiva. Med sedlighet har frågan om kriminalisering eller ej av fosterfördrivning ej något att skaffa. Verklig sedlighet måste uppbyggas på frihet, upplysning och ansvar.

En fråga av principiell betydelse för en blivande lagstiftning är, om kvinnan skall tillerkännas rätt att i varje fall själv få avgöra, om åtgärden må vidtagas eller om härför bör stipuleras vissa i lagen särskilt angivna förutsättningar.

Den förra lösningen har man valt t. ex. i Sovjetryssland. Fosterfördrivning är där tillåten för en var kvinna utan att annan förutsättning inställes än att åtgärden endast får vidtagas å vissa angivna statskliniker.

För den, som utan att därtill vara legitimerad, å annan fördriver foster finnes stadgat straff upp till 5 års fängelse. Däremot finnes ej straff stipulerat för den som av sådan låter å sig fördriva foster.

Det synes mig som om denna lösning av frågan är den riktiga.

En lagstiftning i ämnet hos oss synes mig böra läggas efter i stort sett samma linjer som i Sovjetryssland. Ifrågasättas kan dock om den, enligt vår rättsuppfattning och våra straffbestämmelser, kan anses vara fullt motiverad i form, där kvinna, som låter ej vederbörligen legitimerad person å sig fördriva foster, detta med hänsyn till den fara till hälsan, som hon därigenom kan utsätta barnet för, om det trots åtgärder med liv framfödes.

Ett närmare studium av de verkningar i olika avseenden, som förut berörda lagstiftning haft i Sovjetryssland, skulle givetvis för oss vara synnerligen vägledande och till stor nytta.»

Advokaten von Melsted (den 28/1 1927): »Det allmänna rättsmedvetandet är tillräckligt förberett. T. o. m. bland läkarna, som ju alltid med ljudlösa steg följer bakom utvecklingen, höres då och då klara ord i det kinkiga problemet.

Med kvinnornas myndighetsförklarande följer också kravet på att få själva avgöra, om de vilja bli mödrar. Antag att genom naturens ordning männen kunnat föda barn, säkert hade vi långt före detta som en självklar sak hävdad, att vi naturligen ville själva bestämma, om vi skola vara med om den saken.»

Doktor Ada Nilsson, skriver i »Tidevarvet» en artikel, ur vilken följande citeras:

»Staten eller samhället har naturligtvis ett stort intresse av att ett visst antal barn födes till världen. Men allmänt erkännes att kvalitet är viktigare än kvantiteten, d. v. s. önskemålet är att barnen födas så friska som möjligt och med utsikt till drägliga uppväxtförhållanden. Så länge samhället icke gör mer än vad det hittills gjort för att skydda och värna det spirande livet, kan det icke gärna komma med fordringar att barn skall födas av plikt mot staten eller samhället. För övrigt födas väl sällan barn på grund

av allmänintresse! Men allmänandan borde fordra en bättre omvårdnad om det för handen varande barnmaterialet, och att allt göres för att få materialet så gott som möjligt.

Sovjet-Ryssland, som i så många hänseenden söker sig fram på nya vägar, har resolut avskaffat fosterfördrivningsstraffet och gå fram efter sådana riktlinjer. Experimentet torde bli lärerikt. Hand i hand med att avbrytande av havandeskap är tillåtet på *Statskliniker*na — på annat sätt bedriven straffas hårt — går ett kraftigt omhändertagande av såväl den havande kvinnan som det nyfödda barnet.

Men så länge samhället ej fyller de mest elementära förpliktelseerna mot moder och barn, kan det ej med gott samvete straffa dem, som kanske på rena samvetsgrunder ej våga sätta in nya liv i en ogästvänlig värld. Och så till slut det kanske viktigaste motivet som anföres: Fosterfördrivning är ett brott mot moral och sedlighet! Kan så vara, men ej undantagslöst. Dock, var går gränsen? Förvisso gives det och kommer alltid att givas människor, ej särskilt omoraliska, som av feighet, hyckleri och okunnighet drivas in i ohållbara förhållanden. Det omoraliska ligger då icke blott i den enstaka handlingen, som ofta med naturnödvändighet pressar sig fram. Ty det kan ur sedlig synpunkt bli förkastligt och omoraliskt att samvetslöst sätta in nya liv, då alla förutsättningar saknas till hem och fostran.

Vi ha sett hur lagstiftningen på området ej lett till något lysande resultat. Det är en lagstiftning av män mot kvinnor. Från kvinnohåll fordras nu en omläggning av synpunkterna. Alla torde vara eniga att en omprövning, förutsättningslös och radikal, bör ske.»

Ovanstående citat torde vara tillräckliga för att visa, att personer som genom sitt yrke som jurister eller läkare o. l. måste anses ha vissa förutsättningar att bedöma de nuvarande straffbestämmelserna och deras inverkan, ta ganska bestämt avstånd från desamma och önska deras upphävande. Av ännu större betydelse är dock, att i ständigt stigande omfattning stora kretsar av det arbetande folket kräver straffbestämmelsernas slopande. Som ett ex. på denna uppfattning kan nämnas att på kort tid cirka 125 offentliga möten med sammanlagt omkring 25,000 deltagare ha behandlat denna fråga och avslutit sig till den vid förra riksdagen framförda motionen. Vid dessa möten har en resolution med nedanstående eller liknande innehåll enhälligt antagits:

»Mötet anser, att nu gällande straffbestämmelser för fosterfördrivning äro synnerligen föråldrade och omedelbart böra omarbetas dithän, att företagande av abort under förhållanden som i förordning närmare böra angivas, må anses som icke straffvärd handling. Mötet betonar, att fosterfördrivning ej är något önskvärt i och för sig och att det ej innebär någon som helst propaganda för fosterfördrivning att kräva straffbestämmelsernas slopande. Men under nuvarande samhällsförhållanden äro dessa straffbestämmelser ingenting annat än en klasslag, som mycket hårt drabbar ekonomiskt sämre ställda kvinnor. Vi fordra sexuell undervisning för det uppväxande släktet samt effektiv upplysning på hela det sexuella området. Vi fordra rättighet för varje kvinna, gift eller ogift, att själv avgöra om hon vill bli mor eller ej. Och i sådana

fall måste kvinnan äga rättighet att hänvända sig till läkare och ej tvingas att anlita mer eller mindre okunniga kvacksalvare. Vi anse även, att frågan om fosterfördrivning på det allra närmaste sammanhänger med omfattande ekonomiska och sociala skyddsåtgärder för mor och barn och för hela arbetarklassen. Den motion, som kommunistiska riksdagsgruppen framförde vid innevarande års riksdag beträffande fosterfördrivningsfrågan, men som då avsågs, överensstämmer helt och fullt med våra ovan framförda synpunkter. Mötet uttalar som sin önskan, att nämnda motion åter framföres vid nästa års riksdag och kräver av regering och riksdag motionens snabba genomförande.»

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till regeringen hemställa, att regeringen måtte skyndsamt låta verkställa utredning om, under vilka villkor företagande av abort må vara tillåtet samt att förslag till sådan lagstiftning och sådana ändringar av strafflagen föreläggas riksdagen.

Stockholm den 21 januari 1928.

Viktor Herou.

J. P. Dahlén.

Aug. Spångberg.

Rob. Samuelsson.
